‘Hier wás nooit mond-en-klauwzeer’

MKZ-crisis

Dertien jaar na dato is de MKZ-crisis nog altijd niet voorbij in Kootwijkerbroek. „Die ruimingen waren onnodig.”

Door onze correspondent
Annette Toonen

KOOTWIJKERBROEK. Levenloze dieren in een grijper. Woedende omstanders, blokkades, ME. Het zijn beelden van Kootwijkerbroek in 2001, het hevige verzet tegen de ruiming van tienduizenden koeien, kalveren, varkens en schapen omdat de zeer besmettelijke dierziekte mond-en-klauwzeer (MKZ) zou zijn uitgebroken.

Anno 2014 is de strijd nog altijd niet voorbij. Het dorp bereidt zich voor op de zoveelste zitting in de zoveelste procedure. Waren de ruimingen nodig? Was er wel echt sprake van mond-en-klauwzeer in het dorp? Dinsdag dient een rechtszaak bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) in Den Haag. Vanaf het moment dat de autoriteiten in maart 2001 de ziekte vaststelden op het bedrijf van boer Teunissen, heerste er wantrouwen en twijfel onder de bevolking over de diagnose. Lau Jansen van de Stichting Onderzoek MKZ Crisis Kootwijkerbroek stelt dat het ruimingsbesluit door de toenmalige minister van Landbouw, Laurens Jan Brinkhorst, onrechtmatig is genomen.

Het besluit was gebaseerd op premature onderzoeksresultaten, volgens Jansen. Van de tests die zijn gedaan met het monster van het enige, mogelijk besmette kalf was de uitslag herhaaldelijk negatief en één keer positief. Die ene positieve test is daarna opnieuw gedaan, toen met een negatieve uitslag. Die kwam pas nadat het besluit tot ruiming al was genomen en is tot 2011 verzwegen, stelt Jansen.

KOOTWIJKERBROEK

60.000 dieren geruimd

240

bedrijven in Kootwijkerbroek zijn in maart en april 2001 geruimd in een straal van twee kilometer rond het ‘besmette’ bedrijf: 60.000 dieren. Schade: 500 miljoen gulden (ruim 226 miljoen euro).

Op het moment van de MKZ-diagnose in Kootwijkerbroek was al preventief geruimd op een bedrijf in Oene en was er een besmetting in Olst. Daarna volgden uitbraken in Tongeren, Oosterwolde en Oene, Heerde en Wapenveld.
De zeer besmettelijk virusziekte zou met een Brits kalverentransport via het Franse Mayenne naar Nederland zijn gekomen.

Ook dierenarts Jim Bakker die als eerste in de stal van Teunissen werd geroepen, weet het vrijwel zeker; er wás helemaal geen MKZ in Kootwijkerbroek. Hij had geen doodziek dier gezien met hoge koorts en blaren op de tong. „Collega’s in andere MKZ-gebieden beaamden: MKZ, dat zie je zo. Het ene na het andere dier wordt ziek. Hier bleef het bij dat ene kalf.”

Het rapport van de deskundigen Nigel Ferris en Kris De Clerq, in 2011 gemaakt in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, stelt dat er ondanks procedurele fouten wel degelijk sprake was van MKZ. Het Centraal Veterinair Instituut dat de monsters onderzocht, blijft erbij dat de wijze van onderzoek en de uitslag correct waren.

De ruimingen hebben hun sporen nagelaten in de lokale gemeenschap. Sommige boeren zijn na de uitbraak gestopt met hun bedrijf. Zeker één boer - inmiddels overleden - raakte zodanig in psychische nood dat hij in een inrichting belandde. Gedupeerden kregen enkel hun afgemaakte vee vergoed, niet de verloren productie, vertelt Gert-Jan Dokter, bestuurslid van de Stichting MKZ-gedupeerden Kootwijkerbroek en een van de drie getroffen veehouders die de rechtszaak bij het CBb voeren.

Teunissen, die direct na de vermeende uitbraak omwille van zijn veiligheid onderdook, keerde nooit meer terug in Kootwijkerbroek. Hij verhuisde naar Friesland. Het idee dat hij de dierziekte aangreep om financiële problemen af te wenden, leeft nog altijd in het dorp. Net als de indruk dat de overheid opzettelijk zo handelde omdat ze liever een ‘dierarme’ Veluwe wil. Dokter: „Maar dat doet er niet toe, wij baseren ons op de feiten, en die zeggen dat dit nooit had mogen gebeuren.”

Teunissen en het ministerie willen niet reageren.